

Mathias Uglebjerg Vinholts tale ved modtagelsen af Årets Danske Tale

Taler

Mathias Uglebjerg Vinholt
Formand for Dansk El-
Forbund Ungdom

Dato

16. november 2022

Sted

Vartovs Store Sal, København

“Kan du ikke tage ordet til den her debat?”

“Mathias, jeg skulle spørge fra Peter Kay om du ikke vil sige noget på vegne af familien til Mettes bisættelse”

“Har du lyst til at holde at holde en tale til Lærlingeoprørets demo?”

Jeg har været aktiv i arbejderbevægelsen, først i DSU siden i Dansk El-Forbund i lidt over 10 år.

Ved siden af det har jeg levet et liv i 28. Det har givet utallige muligheder og lejligheder for at sige noget. Nogle greb jeg, andre burde jeg nok have undladt.

Jeg har prøvet at opsummere et liv til en bisættelse, så tårene trillede, jeg har hidset mig op på talerstole til kongresser, så blækket det sprøjtede. Jeg har talt, sagt og blandet mig gennem de første 28 år af mit liv på jorden.

Nogle gange med lidt hurtige noter og et par udråbstegn på bagsiden af en serviet, som sværd og skjold inden man indtog en talerstol.

Lidt færre gange, med et færdigskrevet talepapir, så man ikke bare kalkulerede med, at man jo altid lige kunne gribe stemningen i salen, eller noget en anden havde sagt og så bruge det til at udfylde de tomme huller mellem de hurtige noter og udråbstegnene.

Men jeg har aldrig prøvet at holde en takketale før.

Som fagforeningsmand er det også en spøjs fornemmelse, at sige tak for en pris foran en forsamling af professionelle ordsmede, og få en smule af oplevelsen af at være skruebrækker, fordi man har skrevet en tale alene.

Og jeg har slet ikke troet, at jeg skulle skrive en, hvor ordene “Tak for at have vundet årets danske tale” indgik.

Slet ikke da jeg havde set de tidligere vindere, de andre nominerede og læst de fuldstændigt brilliantgode taler, som de havde skrevet. Jeg har levet længe på bare at blive nomineret. For det betød, jo, at der i hvert fald var én, der havde hørt mig tale og tænkt: “Det kunne sgu have været værre”.

Men for et par uger siden, ringer Jesper Troels Jensen fra Danske Taler til mig.

Der var lidt dårlig forbindelse, og derfor hører jeg i min ende af røret, også det som jeg har regnet med:

“Godt forsøgt, Mathias, men det var hvad voksvingerne i denne omgang kunne holde til i din tur mod solen, men så gik den heller ikke længere.”

Men så bliver Jesper ligesom ved med at snakke og spørger om jeg har mulighed for at deltage d. 16 november, og jeg var langsomt ved at få flashbacks til min musikleærer, Morten, der havde et meget ihærdigt behov for at forklare mig, hvor dårligt jeg egentligt havde klaret det for at få 00 i skriftlig musik.

Da jeg så hører Jesper fortælle om muligheden for at få venner og familie med, så de kan få lov til at høre direkte fra fagjuryen, hvorfor jeg ikke har vundet, så må jeg dog helt ublu afbryde talestrømmen. “Jesper, jeg er bare lige nødt til at få det helt på det rene: ringer du for at fortælle, at jeg HAR vundet?”

Og da han så mod forventning svarer “Ja”, så må jeg igen bare bryde ind og spørge “Hvorfor i alverden har jeg det?”.

Jesper begynder så at forklare og siger blandt andet:

“Mathias vi vurderer jo vindertalen på mange parametre: Er den velskrevet, er den et retorisk kunstværk?”, her er jeg jo allerede skudt en halv meter i højden i min ende af røret, hvorefter Jesper så siger:

“Ja, og noget kunstværk, det er din tale jo ikke.

Men vi kigger lige så meget på, om talen har almennyttig værdi, om den har haft en betydning i den offentlige debat”. og der ramte mit hoved loftet.

For selvfølgelig er jeg helt personligt stolt, men jeg satte mig jo ikke ned dagen før demonstrationen for at skrive en tale, der skulle vinde en pris.

Havde det været bagtæppet, da jeg sad og skrev, så havde den med garanti heller aldrig vundet. Jeg havde over tænkt formuleringer, sprog billeder og så var budskabet druknet i velmente ord.

Jeg satte mig ned for at skrive en tale om, hvad kernen i Lærlingeoprøret var og er for mig.

25.000 har skrevet under på vores borgerforslag om at investere i erhvervsskolerne, og jeg vidste, at hvis jeg spurgte 100 lærlinge eller elever om, hvorfor netop de havde skrevet under, så ville jeg få 100 forskellige grunde.

Jeg håbede på at skrive en tale, der måske kunne give ordene til dem der dukkede op til demonstrationen, og som måske kun havde deres egen historie med sig – men gerne ville have hjælp til at finde ordene til at forklare deres ulmende mavefornemmelse og følelsen af at være en del af et kollektivt bæger, der var ved at flyde over.

For at brokke sig over forholdene på Danmarks uddannelsesinstitutioner er ikke nogen ny disciplin.

Er der et pip om uddannelsesloft eller SU, så skal Christiansborg slotsplads nok være booket den næste dag af elev- og studenterbevægelsen.

Det samme kan man ikke sige om eleverne og lærlingene i Danmark, der til sammenligning nok længe har været lidt mere fraværende i den offentlige debat.

Var man rigtig kæk sagde man det måske skyldtes, at vi havde travlt med at passe vores arbejde, men resten af svaret skal nok findes et andet sted.

Først og fremmest, tror jeg den manglende brokkelyst skyldes en enorm stolthed.

Ingen af de lærlinge, der har skrevet under på Lærlingeoprøret har gjort det, fordi de begræder at have valgt den faglærte vej. Og færre havde nok skrevet under, hvis de var bange for, at deres berettigede brok kunne misforstås som et ønske om ynk.

En ting er, at vi ikke skal bekymre os, om der venter et job på den anden side af uddannelsen, men vi er også drevet af det grundlæggende *kompromisløse* der er i at kunne et fag, at kunne et håndværk.

Yder motoren, som mekanikerlærlingen har repareret, det den skal. Går regnskabet op for kontoreleven, har slagterlærlingen lavet chateaubriand eller hakkekød. Er du en af dem der kan, eller er du en af dem der ikke kan?

Kombineret med en romantisering af læretiden, gerne af de ældre svende, hvor lav løn og nogle af de mindre spændende arbejdsopgaver er en del af ”charmen”, for man skal jo bare holde ud lidt endnu og snuden i sporet, så man kan komme ud på den anden side med svendebrevet i hånden, hvor de hellige haller venter.

Eller den indre mathed der kan komme af at følge den offentlige debat, hvor man kan se længe efter historierne, gode som dårlige, fra hverdagen som elev eller lærling, eller en meningsdanner, der har samme baggrund som en selv.

Alt det tilsammen laver en cocktail der gør, at når man så møder de samme maskiner på skolen, som ens far gjorde, eller møder en faglærer, der var til svendeprovet måneden før, ja, hvorfor skulle man så ikke endnu engang bare bide det i sig, og stift holde blikket på fremtiden og bedre tider?

Men utilfredsheden har ulmet.

Bægeret er langsomt men sikkert blevet fyldt op, og da klimadebatten for alvor tog fat, da meningsdannerdanmark forstod, at et land ikke kan af at leve af at sidde og få gode idéer i bløde sække stole og så sælge dem til udlandet, at en snak om vindmøller og varmepumper netop ikke er mere end bare ord.

Ja, så nærmest fra den ene dag til den anden, var vores erhvervsskoler ikke bare et

aktiveringstilbud for ADHD-drenge, eller piger med for lange, falske negle, der var for dumme til at gå i gymnasiet, men jo skulle fordrive tilværelsen med et eller andet,

Pludselig fattede den snakkende klasse, at vi er selve motoren i den grønne omstilling, at det er os der gør den til virkelighed, at det er os der giver ordene lov til at mødes med virkeligheden.

Og så fik piben på Christiansborg en anden lyd, og så alligevel ikke.

For selvom vi pludselig fik at vide, at det var os der skulle være med til at redde i morgen, så skulle vi stadig tage til takke og gøre det med værktøjet fra i går.

Det var der, at bægret flød over. Det var der lærlingeoprøret blev født. På bunden af et bæger af udmagrede erhvervsskoler og velmente, tomme ord.

Her et halvt år efter den fødsel, er vi glade, men ikke tilfredse. Vi kan konstatere, at vi brød lydturen til Christiansborg, at vi gjorde krav på vores del af taletiden under valgkampen, og at partier fra højre til venstre i folketingsalen nu gerne vil investere i vores uddannelser. Men det er klart, at vi ikke er tilfredse, før pengene kommer på bordet.

Jeg håber selvfølgelig, at min tale har hjulpet i den kamp, men jeg modtager også prisen på vegne af hele lærlingeoprøret, på vegne af hver eneste underskrift og hver eneste historie, om forholdene på Danmarks erhvervsskoler, vi har fået frem.

Jeg håber også, at man en dag vil kigge tilbage på prisen og oprøret, og udpege det som kardinalpunktet, hvor eleverne, lærlingene og de faglærte igen gjorde krav, på vores del af taletiden.

På den lange bane håber jeg, at den her pris vil have inspireret endnu flere faglige, lærlinge og elever, såvel som svende til at tænke, at hvis ham der elektrikereren kunne, så kan jeg fandeme også. Hvis en anden faglært krævede retten til at blive hørt, hvorfor skulle jeg så ikke også?

Jeg har gennem årene fået lov til at besøge mange faglige fællesskaber og fortælle om min tilgang til den offentlige debat.

Jeg har ikke masser af teorier med mig, kun praktisk erfaring og håbet om, at de kan slippe for at lave nogle af de samme fodfejl, som jeg selv skulle igennem, og at de også forstår, at det sværeste ved at stille sig op på ølkassen netop er det at stille sig op på den.

Om det er elektrikerlærlinge, eller kontorelever, så prøver jeg at gøre det klart for dem, at selvom tid er et uendeligt koncept, så er taletid det ikke. Hvis de ikke vil blande sig, byde ind, dele deres dagsordener med det store fællesskab, så er der nogen andre, der hellere end gerne vil udfylde tomrummet. Ingen kommer til at gøre det for dem, så de kan lige så godt gøre det selv.

Og at hvis de kommet frem til, at de gerne vil tage ordet, så er de bedste taler jeg selv har hørt og holdt, dem hvor at to krav, var opfyldt: der skal være noget på spil, og det skal handle om noget større end en selv.

Tusind tak for anerkendelsen af, at jeg og vi har udgjort et kolon i historien om arbejderbevægelsen. Jeg er lige delt stolt og taknemmelig, men det spændende er jo som bekendt altid det, der kommer efter et kolon. Jeg håber, at I glæder jer lige så meget til at se, hvem eller hvad, det bliver.

Vi tog ordet, fordi det er os selv, der er på spil. Jeg tror på, at det var derfor vi vandt, uanset hvad, så er det derfor vi fortsætter.

Tak til min familie og venner, for evig opbakning og støtte, når jeg personligt mest har haft lyst til at udgøre et punktum.

Tak til Danske Taler og juryen for prisen, tak for at I havde lyst til at lytte.

Tak for ordet.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Fagbevægelsen, Takketale, Årets Danske Tale

Relateret

Jesper Troels Jensens tale ved overrækkelsen af Årets Danske Tale
16. november 2022

Bertel Haarders tale ved overrækkelsen af Årets Danske Tale
16. november 2022

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mathias-uglebjerg-vinholts-tale-ved-modtagelsen-af-aarets-danske-tale>